АНАЛІЗ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ «ФАРМАЦІЯ» ТА ВІДПОВІДНІСТЬ РІВНЯ ПІДГОТОВКИ АБІТУРІЄНТІВ ВИМОГАМ ДИСЦИПЛІН ПЕРШОГО КУРСУ

Л. А. Раскола, Т. О. Кіосе, О. О. Нефьодов, В. В. Менчук

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

Вступ. Проблема відповідності рівня підготовки абітурієнтів вимогам освітніх програм є однією з ключових у сучасній фармацевтичній освіті. Перехід від середньої до вищої освіти супроводжується зміною освітнього середовища, підвищенням когнітивних вимог і необхідністю самостійного опрацювання навчального матеріалу, що може ускладнювати процес входження здобувачів у нове освітнє середовище. Дослідження свідчать, що саме перший рік навчання є визначальним періодом, коли найбільш чітко проявляється невідповідність між попередньою підготовкою та академічними вимогами [3, 4].

Основна частина. Освітньо-професійна програма «Фармація» спрямована на формування інтегральної компетентності, що передбачає здатність розв’язувати складні професійні завдання на основі фундаментальних знань. Значна частка навчального навантаження на першому курсі припадає на природничо-наукові дисципліни, зокрема загальну, неорганічну хімії; основи

клітинної, молекулярної біології та генетики; анатомію та фізіологію людини; біофізику та математичну підготовку [1, 2].

Опанування цих дисциплін потребує ґрунтовної базової підготовки, розвиненого аналітичного мислення та сформованих навичок самостійної роботи. Водночас спостерігається, що частина здобувачів не готова до інтенсивного навчального навантаження, що відображається на їхніх освітніх результатах [3].

На початку навчання фіксується розбіжність між рівнем підготовки вступників і вимогами дисциплін першого курсу, що проявляється у зниженні успішності та труднощах адаптації здобувачів. Зазначене явище доцільно розглядати як «learning gap», який має системний характер і пов'язаний із порушенням процесів когнітивної адаптації та підвищенням імовірності академічної неуспішності [3, 4].

Додатковим ускладнювальним чинником є варіативність рівня попередньої підготовки абітурієнтів. Частина здобувачів демонструє недостатній рівень сформованості базових знань із природничих дисциплін, що знижує їх здатність до ефективного засвоєння навчального матеріалу. У зв'язку з цим на початковому етапі освітнього процесу виникає потреба у застосуванні компенсаторних освітніх механізмів.

Для систематизації невідповідностей між вимогами навчальних дисциплін і підготовкою абітурієнтів узагальнені дані подано в таблиці [2].

Таблиця

Співвідношення академічних вимог дисциплін першого курсу ОП «Фармація» та типових прогалин у підготовці абітурієнтів

Освітній компонент (1 курс)	Ключові академічні вимоги	Типові слабкі місця абітурієнтів
Загальна хімія	Базові хімічні закони, розрахунки, поняття про розчини, хімічну рівновагу та закономірності процесів	Фрагментарні знання, слабкі навички розрахунків
Неорганічна хімія	Періодичний закон, властивості елементів, окисно-відновні реакції	Механічне запам'ятовування без розуміння закономір-ностей
Основи клітинної, молекулярної біології та генетики	Системне розуміння біологічних процесів, аналітичне мислення клітинні процеси, генетика	Поверхневі знання, відсутність системного бачення та міжпредметних зв'язків
Анатомія та фізіологія людини	Системне розуміння організму людини, інтеграція знань про функціонування організму	Механічне запам'ятовування без розуміння причинно-наслідкових зв'язків
Біологічна фізика з фізичними методами аналізу	Використання формул, фізичні процеси в біосистемах, базова математика	Слабкі обчислювальні навички, труднощі з абстрактним мисленням

Аналіз узагальнених даних свідчить про наявність системного розриву між базовою підготовкою вступників і вимогами освітнього процесу, що підтверджує існування «learning gap» та обґрунтовує необхідність впровадження адаптаційних освітніх рішень.

Подолання зазначених викликів передбачає реалізацію комплексних підходів, які охоплюють як етап підготовки до навчання (prematriculation) [4], так і початковий період навчання у формі адаптаційних модульних курсів [5]. До таких заходів належать діагностичне оцінювання рівня базової підготовки, тьюторський супровід, адаптаційні модулі та елементи довузівської підготовки. Застосування модульних курсів дозволяє своєчасно ідентифікувати здобувачів групи ризику та забезпечити адресну академічну підтримку [5]. Поєднання зазначених підходів демонструє найбільшу ефективність у підвищенні результатів навчання [4, 5]. Отже, перший рік навчання виконує не лише функцію засвоєння базових знань, але й відіграє ключову роль у процесі адаптації здобувачів до нових освітніх умов, що потребує системної педагогічної підтримки.

Висновки. На початку навчання за ОПП «Фармація» фіксується розбіжність між рівнем підготовки вступників і академічними вимогами першого курсу, що призводить до зниження успішності та ускладнення адаптації здобувачів. Подолання «learning gap» забезпечується впровадженням адаптаційних модульних курсів, діагностичного оцінювання та адресної академічної підтримки, що сприяє підвищенню результатів навчання і зменшенню відрахувань.

Ігнорування цієї проблеми формує довгострокові ризики зниження якості підготовки фармацевтичних фахівців.

Література:

1. Стандарт вищої освіти України другого (магістерського) рівня за спеціальністю 226 «Фармація, промислова фармація». Київ: Міністерство освіти і науки України, 2022.
2. Освітньо-професійна програма «Фармація» другого (магістерського) рівня вищої освіти / Одеський національний університет імені І. І. Мечникова. Одеса, 2025.
3. Anadi I., Havrda D. E. Evaluation of academic transition of pharmacy students and impact of early intervention // *American Journal of Pharmaceutical Education*. 2023. 87(12):101316. DOI: https://doi.org/10.1016/j.ajpe.2023.100598
4. Bonner-Winkles C. L., Barnett C., Berry J., Frierson-Ali T., Proctor R. An Intervention to Support Newly Admitted Students' Transition to Pharmacy School

// *American Journal of Pharmaceutical Education*. 2024. 88(12):101316. DOI: 10.1016/j.ajpe.2024.101316

5. Baggett R., Kodweis K. R., Beranova-Giorgianni S., Owens-Mosby D., Shelton C. M., Havrda D. E. Impact of a Modular Bridge Course for First-Year Pharmacy Students // *American Journal of Pharmaceutical Education*. 2025. 89(4):101395. DOI: https://doi.org/10.1016/j.ajpe.2025.101395